

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Hanneke Zeevalkink	Datum	25 maart 2025
E-mail	hanneke.zeevalkink@utrecht.nl	Kenmerk	30180769
Type brief	Voortgangsbrief, Afdoeningsbrief	Onderwerp	Proces Voorjaarsnota en voortgang hervormingsbezuinigingen
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Financiën, Personeel & Organisatie

Geachte leden van de raad,

Utrecht verkeert in een tijd van onzekerheid en bezuinigingen net als alle andere gemeenten in Nederland. Onzekerheid op veel verschillende vlakken, onder andere geopolitieke onrust, netcongestie en krapte op de arbeidsmarkt. Door bezuinigingen vanuit het Rijk en onduidelijkheid over compensatie voor de gestegen kosten, staat Utrecht voor grote financiële uitdagingen net als alle gemeenten. Het uitgangspunt van het college blijft om de financiën op orde te brengen en te houden. Dit vraagt om moeilijke keuzes. Keuzes over waar we op moeten besparen, maar ook over de realiteit dat niet alle ambities, (nieuwe) verzoeken van uw raad en ontwikkelingen in de stad (in het huidige tempo) kunnen worden opgepakt. Dit vraagt van ons als college om zorgvuldig onze prioriteiten te kiezen. De gemeente zal er altijd zijn voor de inwoners van de stad, zeker voor mensen die het zelf niet redden of het moeilijk hebben. Deze tijd vraagt erom dat we elkaar opzoeken en het samen doen. Door naar elkaar om te zien kunnen we ook in tijden van financiële krapte en geopolitieke spanningen ervoor zorgen dat elke Utrechter blijft meedoen. In het licht van deze ontwikkelingen zijn de grote opgaven van onze stad op het gebied van kansengelijkheid, betaalbare woningen en de klimaatcrisis onverkort actueel.

In deze brief informeren we u over het proces naar de Voorjaarsnota 2025. Een onderdeel daarvan is de invulling van de 'hervormingsbezuinigingen' waartoe uw raad in de [Voorjaarsnota 2024](#) heeft besloten. Deze komen naast concrete bezuinigingen in de Voorjaarsnota 2024 en de hervormingen in het sociaal domein waarover u in de [raadsbrief 4^e kwartaal 2024](#) bent geïnformeerd en in de [Voorjaarsnota 2023](#) heeft besloten.

Daarnaast nemen we u in deze brief mee in de actuele stand van de gevolgen van de bezuinigingen van het Rijk (toezegging [ID838](#)) en lichten we toe wat de hervormingsbezuinigingen kunnen

betekenen voor de ambtelijke organisatie, waaronder het behoud van ICT-medewerkers en het verminderen van inhuur (toezegging [ID752](#)). Uw raad besluit over het 'wat' van de bezuinigingen. De directie besluit in afstemming met de ondernemingsraad over het 'hoe'.

1. Voorjaarsnota 2025 en inzicht bezuinigingen Rijk

Op 15 mei biedt het college u de Voorjaarsnota 2025 aan, inclusief een financieel beeld, de financiële strategie en de uitwerking van de hervormingsbezuinigingen. Het financiële beeld laat tot nu toe een oplopend financieel tekort zien, onder andere doordat de kosten van de jeugdzorg veel harder stijgen dan de compensatie die de gemeenten vanuit het Rijk krijgen. Nederlandse gemeenten zijn in afwachting van de besluiten rond de Voorjaarsnota in mei 2025 vanuit het Rijk. Net als veel andere gemeenten in Nederland, verwachten wij dat het tekort door de keuzes vanuit het Rijk verder zal oplopen. Het college zal de besluitvorming vanuit het Rijk zorgvuldig in beeld brengen, maar bereidt zich nu ook al voor op een oplopend tekort dat zeer waarschijnlijk is. Met de Voorjaarsnota zal er een afweging gemaakt worden tussen de hervormingsbezuinigingen en de andere knelpunten en financiële ontwikkelingen als onderdeel van de financiële strategie. Besluitvorming over de Voorjaarsnota in uw raad is voorzien voor 10 juli.

Aan uw raad is toegezegd ([ID838](#)) om voorafgaand aan de Voorjaarsnota meer informatie te geven over de gevolgen van de bezuinigingen van het Rijk. De afgelopen circulaire van het Rijk zien er voor de komende jaren voor alle Nederlandse gemeenten niet gunstig uit, zoals we u hebben gemeld in de [raadsbrief over de septembercirculaire 2024](#). Zodra we meer weten over de Voorjaarsnota 2025 en meicirculaire van het Rijk informeren we u hierover in een raadsbrief. De financiële verwerking loopt vervolgens via de begroting.

2. Hervormingsbezuinigingen

Aanleiding hervormingsbezuinigingen

In de Voorjaarsnota 2024 heeft u het college de opdracht gegeven hervormingsbezuinigingen uit te werken met een ingroeipad van 20 miljoen in 2026 tot en met tenminste 25 miljoen euro structureel vanaf 2029. Bij de hervormingsbezuinigingen gaat het om bezuinigingen die tijd kosten om door te voeren, waar mogelijk met hervormingen van de gemeentelijke organisatie: wat kan minder en beter? Daarmee willen we de stad zo veel mogelijk ontzien, waar dat kan.

Deze hervormingsbezuinigingen werken we op dit moment uit. In de Voorjaarsnota 2025 zullen we ons voorstel voor de uitwerking van deze hervormingsbezuinigingen aan u presenteren met de maatregelen en de bezuinigingsbedragen. Daarbij zullen we toelichten welke formatiereductie van de gemeentelijke organisatie daarbij hoort. In deze brief nemen we u mee in waar we staan en in de uitgangspunten die voor ons de basis vormen van de hervormingsbezuinigingen.

Terugblik

In de [Programmabegroting 2025](#) hebben we u een tussenstand gegeven. We hebben daarbij kansrijke hervormingsthema's genoemd. Dit zijn de volgende thema's:

Zoekrichting 1 Aanpassen ambtelijke organisatie

- Thema 1: Efficiënter en zakelijker werken
- Thema 2: Scherper prioriteren van beleid
- Thema 3: Centraliseren van o.a. bedrijfsvoering
- Thema 4: Organiseren gemeentelijke dienstverlening en wijkgericht werken

Zoekrichting 2 Minder ambitie en 'kwaliteit'

- Thema 5: Versoberen van vastgoed van onszelf en maatschappelijke partners
- Thema 6: Verlagen bijdragen aan verbonden partijen en subsidies

Zoekrichting 3: Verdienvermogen benutten

- Thema 7: Verdienvermogen benutten

Waar werken we naartoe?

De hervormingsbezuinigingen zoeken we voor het grootste deel in de gemeentelijke organisatie. Dat doen we zo veel mogelijk vanuit de volgende uitgangspunten:

- Zo min mogelijk impact op de stad: Bezuinigingsmaatregelen hebben altijd impact op de stad. Veel hervormingsbezuinigingen zullen vooral gericht zijn op de eigen organisatie. Omdat veel medewerkers voor en in de stad werken, zullen toch ook deze hervormingsbezuinigingen gevolgen hebben voor de stad.
- Uitvoering zoveel mogelijk ontzien: Veel van onze medewerkers werken direct voor de stad. Daarom willen we de uitvoering, van vuilnisdienst tot handhaver, zoveel als mogelijk ontzien.
- Prioriteren in werk: We willen duidelijke keuzes maken wat prioriteit heeft en wat getemporeerd of gestopt moet worden. We kijken daarbij ook kritisch naar bestaand en nieuw beleid. Dit vraagt ook iets van ons en van uw raad: iets erbij is iets eraf.
- Vitale organisatie bewaken: De balans bewaken tussen meer efficiëntie zonder dat dit leidt tot meer werkdruk of ten koste gaat van een vitale organisatie waarin de basis op orde is.
- Hervormen vóór bezuinigen: Waar mogelijk geven we de voorkeur aan het doorvoeren van besparingen door onze werkwijze aan te passen, in plaats van minder te doen.

Hoe betrekken we de stad?

In tijden van financiële krapte en onzekerheid, zullen we ook scherp moeten kijken naar onze eigen rol als overheid. We onderzoeken daarom of onze inwoners en ondernemers werkzaamheden over kunnen nemen, zoals aangekondigd in de Voorjaarsnota 2024. We voeren verschillende gesprekken in de stad met vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke organisaties en ondernemers zoals in motie 196/2024 '*Gebruik de kracht van de samenleving*' ([ID6029](#)) wordt gevraagd. De gesprekken laten tot nu toe zien dat Utrechters (organisaties en inwoners) bereid zijn om meer op te pakken en dat dit om andere samenwerkingsvormen en een andere rol van de gemeente vraagt. Dat zal niet direct een bezuiniging opleveren, maar als wij als gemeente een stap terug doen en inwoners en organisaties

meer ruimte geven, biedt dat wel kansen voor de toekomst. In de Voorjaarsnota 2025 lichten we de opbrengst van deze gesprekken toe.

Bij bezuinigingsvoorstellen die de dienstverlening aan de stad raken, zullen we de ervaring en kennis van Utrechters benutten. Hun inzichten, ook uit peilingen en gesprekken, zullen van pas komen bij de uitwerking van de hervormingen.

3. Verwachtingen over personele gevolgen

We hebben uw raad toegezegd ([ID752](#)) u mee te nemen in de verwachtingen die we hebben van de personele gevolgen, de inhuur en hoe we duurzaam ICT-medewerkers willen behouden. De directie neemt de ondernemingsraad goed mee in het proces en stemt af over de manier waarop de bezuinigingen op de gemeentelijke organisatie worden uitgevoerd voordat zij een besluit neemt.

We verwachten dat minimaal twee derde van het bezuinigingsbedrag wordt behaald in de ambtelijke organisatie door efficiënter en slimmer te werken, de interne dienstverlening te verminderen, herprioriteren van beleid en een aantal bedrijfsvoeringsfuncties te centraliseren (zoekrichting 1 bij 'Terugblik'). Daarbij nemen we de [adviezen van onze accountant](#) over het maken van duidelijke keuzes, continue prioriteren en het centraliseren van o.a. de informatievoorziening in ogenschouw.

Na een aanzienlijke krimp van de organisatie door bezuinigingen in de periode 2010 t/m 2015 is de organisatie afgelopen jaren gaan werken aan herstel en is de omvang van de ambtelijke organisatie toegenomen om de groei van de stad en de groei van de (verplichte) gemeentelijke taken te kunnen faciliteren. Groei van taken zoals verschillende decentralisaties in het sociale domein (jeugd / WMO), verschillende crisissen: Oekraïne, corona, netcongestie, toeslagenaffaire en nieuwe wetgeving. Ondanks deze groei zitten we op dit moment met 14,6 fte per 1.000 inwoners onder het gemiddelde van de G4-gemeenten met 18,6 fte per 1.000 inwoners. Zie hierover de raadsbrieven over personele capaciteit van [september 2023](#) en [maart 2024](#) voor meer informatie. Het verwachte gevolg van de hervormingsbezuinigingen is dat de organisatie op een aantal plekken zal krimpen. Omdat we een organisatie zijn in een groeiende stad en met een toenemend aantal taken en we bovendien in een krappe arbeidsmarkt zitten, hebben we ook op dit moment nog overal in de organisatie mensen nodig. Dit betekent dat we bij het vervallen van een vaste functie gaan kijken naar een plek voor deze medewerker ergens anders in de organisatie. Zo willen we personele bezuinigingen zoveel mogelijk opvangen door het verminderen van externe inhuur, in combinatie met natuurlijk verloop (o.a. pensionering) en het niet voorzetten van tijdelijke contracten.

In deze raadsbrief informeren we u, zoals toegezegd ([ID752](#)), ook over de voortgang van het inhuurplafond en het plan om ICT-personeel duurzaam aan ons te binden. We blijven sturen op het geldende maximum van 10% inhuurbezetting (conform motie 294/2023, [ID5586](#)) en op de maximale inhuurkosten conform het jaarlijks vast te stellen inhuurplafond.

We zien dat bij het organisatieonderdeel Informatie- en Procesmanagement (IPM; verantwoordelijk voor de ICT) naar verhouding de meeste inhuur plaatsvindt. Dit is o.a. te verklaren door de specifieke krappe arbeidsmarkt voor ICT-ers en het specialistische karakter van de werkzaamheden. Het werk vereist vaak kortstondige inzet van externe experts om te adviseren op specialistische taken. De inzet is om de inhuur fors te verlagen bij de hervormingsbezuinigingen en mensen in vaste dienst te nemen om ze zo te behouden voor de organisatie. Deze inzet werpt al vruchten af. We hebben in het afgelopen half jaar diverse externen in dienst genomen en nieuwe medewerkers geworven die

externen hebben vervangen. Ook hebben we afspraken gemaakt in G4-verband om meer in gezamenlijkheid op te trekken, zodat we minder vaak extern personeel hoeven in te huren door vaker gebruik te maken van elkaars expertise. Tevens hebben we stagiaires en trainees aan ons verbonden en werven we aan de onderkant van ons functiehuis, zodat we een betere doorstroom bereiken en daardoor in de hogere functies minder hoeven in te huren.

4. Monitor bezuinigingen

In de Voorjaarsnota 2024 is aan de raad de toezegging gedaan om een monitor in te richten waarmee de voortgang van drie trajecten wordt gevolgd:

1. Hervormingen sociaal domein
2. Bezuinigingen uit de Voorjaarsnota 2024
3. Hervormingsbezuinigingen

In de programmabegroting 2025 hebben we dit concreet gemaakt, waarbij is aangegeven dat de insteek van de monitor primair financieel is: beoogd en gerealiseerd bezuinigingsbedrag. De voortgang wordt gevisualiseerd met een stoplichtrapportage. Bij afwijkingen zal naast de financiën, ook tijd en kwaliteit/inhoud worden toegelicht: wat de oorzaak is van de afwijking, de gevolgen (inhoudelijke effecten) en maatregelen. Daarmee komen we tegemoet aan de recent aangenomen motie 98/2025 over de visualisatie van voortgang en samenhang van de hervormingen sociaal domein ([ID6533](#)).

Naast de bovengenoemde bezuinigingstrajecten willen we ook de voortgang van de gerelateerde maatregelen opnemen in de monitor, namelijk de bijbehorende reserves hervormingsbezuinigingen en personele frictiekosten en de lastenverzwaringen uit de Voorjaarsnota 2024 bij de toeristenbelasting, de onroerend zaakbelasting en bruggen- en havengelden.

De monitor is een tijdelijke aanvulling op de begrotingscyclus om een integraal overzicht van de voortgang van alle bezuinigingen in de eerste twee jaar na besluitvorming te hebben. De monitor voegen we twee keer per jaar bij als bijlage bij de Jaarrekening en Tweede Bestuursrapportage. Eenmalig willen we de monitor toevoegen aan de Voorjaarsnota 2025/ Eerste Bestuursrapportage. Omdat de monitor terugkijkt op het jaar 2024 zal dit een beperkte monitor zijn met uitsluitend de bezuinigingsmaatregelen die betrekking hebben op 2024.

5. Vervolgproces

We nemen uw raad in stappen mee op weg naar de besluitvorming over de hervormingsbezuinigingen in de Voorjaarsnota 2025: in de Voorjaarsnota 2024 heeft u de kaders vastgesteld, in de Programmabegroting 2025 en in deze raadsbrief informeren we u over de voortgang en wat u kunt verwachten in de Voorjaarsnota 2025. Dit proces en het voorstel voor de monitor bezuinigingen is tevens besproken met de adviescommissie Control en Financiën op 20 maart 2025.

Het vervolgproces op weg naar besluitvorming over de Voorjaarsnota 2025 ziet er als volgt uit:

Burgemeester en wethouders

Datum 25 maart 2025
Ons kenmerk 30180769

- 17 april: technische sessie over deze raadsbrief. Daarbij willen we in het bijzonder stilstaan bij het vervolgproces met uw raad, de monitor bezuinigingen en financieel-technische randvoorwaarden die relevant zijn bij bezuinigingen op het ambtelijke apparaat.
- 15 mei: presentatie van de Voorjaarsnota
- 27 mei: technische sessie over de Voorjaarsnota 2025, waaronder de inhoud van de hervormingsbezuinigingen.
- 6 juni: aanleveren schriftelijke vragen
- 20 juni: beantwoording schriftelijke vragen
- 1-3 juli: commissiebehandeling
- 10 juli: slotdebat

We vertrouwen erop u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd, en kijken uit naar het gesprek met uw raad over de Voorjaarsnota.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,